

УДК 37.035.79

Остапйовська І.І.

асистент кафедри теорії і методики
природничо-математичних дисциплін
початкової освіти Волинського
національного університету
імені Лесі Українки

**ЧЛЕНСТВО У ПЛАСТІ ЯК ПОЗИТИВНИЙ ФАКТОР ВПЛИВУ
НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ**

Темою нашої статті є позитивний вплив членства у Національній скаутській організації України – Пласт на формування особистості майбутніх учителів початкових класів.

Ключові слова: навчання, виховання, Пласт

Остапйовская И.И.

**ЧЛЕНСТВО В ПЛАСТЕ КАК ПОЗИТИВНЫЙ ФАКТОР
ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ФОРМИРОВАНИЕ ЛИЧНОСТИ БУДУЩИХ
УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ**

Тема нашей статьи – позитивное воздействие членства в Национальной скаутской организации Пласт на формирование личности будущих учителей начальных классов.

Ключевые слова: учение, воспитание, Пласт

Ostapjovska I.I.

The topic of our article is the membership in Plast as the positive aspect of the formation of the person of the future teachers of initial classes.

Key words: study, education, Plast

Сьогодні життя набагато збільшило свій темп, зросла швидкість поширення інформації, інтенсивність суспільних зв'язків на різних рівнях. Виникла гостра потреба розробити такі форми взаємодії, щоб вона

відбувалась у суспільстві максимально ефективно. Не обминув цей процес і освіту. Не секрет, що основи світоглядних переконань, як і базові навички практичної діяльності у дітей, формуються переважно в початковій школі. І те, якою буде особистість, що стане пріоритетом у її розвитку, наскільки розвинуться її практичні вміння, значною мірою залежить від учителів. Вони не тільки навчають, але й виховують, використовуючи різноманітні методи. Одним із них є використання власного прикладу педагога.

Актуальність нашої теми полягає у тому, що в умовах сучасної вищої освіти значно зріс обсяг навчального навантаження, це значно обмежує час студентів, який вони можуть витратити на власний різносторонній розвиток, самовдосконалення, а значить – індивідуальний ріст, створення різносторонньої гармонійної особистості. Цей фактор значно зменшує ефективність використання методу виховання із використанням власного прикладу.

Пласт сприяє різнобічному розвитку своїх членів, тобто формуванню цілісної гармонійної особистості, стимулює розвиток тих особистісних рис, котрі дозволяють майбутнім вчителям початкових класів ефективно використовувати власний приклад із метою виховання учнів. Саме це й спричинило вибір теми нашої статті

Нашою метою є висвітлення чинників, котрі позитивно впливають на формування вихователських вмінь та навичок у майбутніх учителів початкових класів.

Науковою новизною нашої роботи є те, що, не дивлячись на численні дослідження розвитку вихователської майстерності у Пласті, на сьогодні у педагогічній науці мало розглядався вплив членства в Національній скаутській організації України на формування вихователських навичок учителів початкових класів. Серед сучасних дослідників знаходимо відомості про розвиток особистісних якостей та навичок, сприятливих для ведення виховної діяльності, котрі формує Пласт, у працях Т.Алексєнко, Ю.Жданович, В.Окаринського, М.Окаринського, Р.Охрімчук; окремі загальні

згадки можна знайти у роботах В.Москаленко та С.Диби. Значну увагу висвітленню та формуванню переліку рис, якостей, вмінь та навичок, котрі сприяють успішному вихованню (тобто повинні бути притаманні пластовому виховнику) на початках формування організації приділили увагу О.Тисовський, С.Тисовський, Ю.Старосольський, С.Левицький, І.Боберський.

Контингент майбутніх педагогів-початківців складають переважно студенти віком від 14-16 років. У пластовому розумінні вони до 18 років є юнаками та юначками, тобто юридично не мають права займатися виховною діяльністю в організації самостійно (а тільки у якості так званих "підвиховників"); після 18 років – це старші пластуни та пластунки, саме вони й складають левову частку виховників (поняття "виховання" тут вживається у найширшому значенні, включаючи навчання [3, 9]).

Сучасні учні 1-4 класів значну частину часу проводять у навчальних закладах, не лише на уроках, але й беручи участь у позаурочних та позашкільних заходах, відвідуючи гуртки та факультативи, долучаючись до різноманітних пришкольніх дитячих об'єднань, осередків організацій. Усі вище перелічені форми діяльності становлять частину педагогічного процесу [3, 60]. Ці різновиди діяльності для них здебільшого розробляють, організовують та проводять саме вчителі молодших класів. Результатом правильно (особливо у початкових класах) організованого педагогічного процесу є гармонійно розвинена особистість із цілісним світоглядом. Цього педагог може досягнути тільки доцільно вибравши методи виховання. Серед них виділяють: особистий приклад педагога, навіювання, переконування, дискусію, педагогічну вимогу, доручення, привчання, заохочення, створення виховних ситуацій, покарання тощо [3, 65].

У нашій статті ми розглянемо метод особистого прикладу педагога, котрий він використовує для виховання молодших школярів. Зупинимося на позитивах, котрі використовуються у Пласті та сприяють підвищенню рівня виховної майстерності у майбутніх вчителів початкових класів.

Для дитини 6-9 років вчитель є одним із зразків для наслідування. Саме орієнтуючись на нього, маленький учень не лише вчиться, але і засвоює моделі суспільної поведінки. Тому майбутнім педагогам важливо вміти правильно подавати наукові знання, розвивати вміння і навички, формувати світоглядні переконання. Для цього потрібно й самим розвинути відповідні навички, оволодіти вміннями, сформувати та застосовувати потрібні моделі поведінки.

Проблеми, з якими часто стикаються молоді вчителі початкових класів, носять психологічний характер. Вони не можуть знайти спільної мови із учнями, почуваються невпевнено та скуто, бояться проявити творчість і уяву, а інколи – не мають достатньо розвинених таких особистих рис, як: наполегливість, терпіння і здатність до компромісів, старанність, уважність, точність, акуратність. Це спричиняє втрату привабливості особистості педагога для класу і стає на заваді ефективному проведенню виховного процесу.

На жаль, через значне навчальне навантаження у вищих педагогічних навчальних закладах подолання цих несприятливих факторів проходить, на нашу думку, недостатнім чином. Для їх усунення майбутніми вчителями використовуються самостійні види діяльності, спрямованої на самовдосконалення та розвиток, і різні альтернативні способи самовиховання та особистісного росту, зокрема членство у дитячих та молодіжних організаціях, об'єднаннях, клубах та групах. Великий позитивний вплив на морально-етичний ріст особистості, підвищення ефективності використання особистого прикладу майбутніми вчителями початкових класів у своїй діяльності є участь у Національній скаутській організації України Пласт (НСОУ – Пласт). Оскільки Пласт є однією із національних скаутських організацій, то виховання у ньому базується на ідеях, запропонованих основоположником скаутингу лордом Робертом Бейден-Пауелом оф Гілвелом: самовдосконалення і розвиток лідерських якостей, життя у природі, лицарськість, із використанням національних традицій і звичаїв

(зокрема – козацьких). Її метою є сприяння всебічному і, зокрема, патріотичному вихованню та самовихованню української молоді на засадах християнської моралі; виховання молоді як свідомих, відповідальних і повновартісних громадян місцевої, національної та світової спільноти, провідників суспільства на ідейних засадах Пласту.

Щоб досягнути цієї мети, Пласт розвиває духовні, розумові, соціальні та фізичні здібності своїх членів; плекає і пропагує серед молоді традиції її предків і розуміння історії, культури та національних традицій [2, 2]. Як бачимо, членство у Пласті сприяє формуванню та розвитку всебічної, яскравої високоморальної особистості.

Для кращого розуміння теоретичних аспектів нашої роботи подамо коротку вікову класифікацію Пласту. Усі члени організації діляться за віком на групи – улади:

1. 6-10 років – Улад пластунів новаків/пластунок новачок (УПН);
2. 11-17 років – Улад пластунів юнаків/пластунок юначок (УПЮ);
3. 18-34 років – Улад старших пластунів/старших пластунок (УСП);
4. від 35 років – Улад пластових сеньйорів/сеньйорок (УПС).

За відношенням до виховання перші два улади є виховними, а інші – виховницькими, тобто представники УСП та УПС займаються проведенням виховної діяльності з новацтвом та юнацтвом, адаптацією до сучасних пластових реалій різноманітних методів виховання, розробкою нових форм та методів діяльності; у Пласті їх називають виховниками або виховницями. За результатами досліджень, проведеними Ю.Жданович і Т.Алексєенко, одним із факторів, які приваблюють дітей до Пласту, є виховники [1, 106]. Виховання у Пласті проводиться у малих групах: гуртках (в УПЮ) та роях (УПН); саме виховник курує навчально-виховним процесом у цих групах.

Основними рисами, котрі притаманні виховникам, є, за визначенням О.Тисовського: терпіння, почуття гумору, тактовність, чутливість, справедливість та інші, котрі перегукуються із Пластовим законом (14 рисами, які повинні бути притаманні кожному справжньому пластунові). Крім

того, навчання і виховання ведеться з використанням принципу "рівний-рівному", це дає змогу майбутнім учителям не відриватися від розуміння дитячого світу, почувати себе комфортно під час спілкування із молодшими школярами.

Великим позитивом членства у організації, котрий сприяє розвитку особистості взагалі та рис, необхідних для майбутніх педагогів, є використання методу проєктів та проб і вмілостей, для здобуття яких кожен повинен наполегливо та безперервно працювати. У Пласті кожен, а особливо виховники, займається самовихованням та самовдосконаленням, що позитивно впливає на розвиток особистості, а значить така людина має більший вплив на оточуючих.

Як бачимо, одним із способів вирішення проблеми недостатнього рівня педагогічної майстерності, зокрема використання власного прикладу педагога, у майбутніх учителів початкових класів є членство у скаутських молодіжних організаціях, у нашому випадку: Національній скаутській організації України – Пласт.

Література

1. Жданович Ю.М., Алексеєнко Т.Ф. Виховання особистості у Пласті: [Монографія] / Ю.М. Жданович, Т.Ф. Алексеєнко. – К.: Проспект-А, 2006. – 220 с.
2. Матеріали учасника крайового вишколу виховників УПЮ. м. Луцьк, 8-10 лютого 2002 р. – 56 с.
3. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – 2-ге вид., випр. і доп. – Вінниця: Книга-Вега, 2003. – 416 с.